

Wyrok z dnia 4 lipca 2007 r.

II PK 358/06

Nadany w Federacji Rosyjskiej w 1992 r. tytuł naukowy docenta nie jest równorzędny ze stopniem naukowym doktora lub doktora habilitowanego (art. 1 ust. 3 Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze dnia 7 czerwca 1972 r., Dz.U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 lipca 2007 r. sprawy z powództwa Olgi R. przeciwko Akademii Muzycznej [...] w W. o przywrócenie poprzednich warunków pracy, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 13 lipca 2006 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną i nie obciążył powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2006 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił powództwo Olgi R. przeciwko Akademii Muzycznej [...] w W. o przywrócenie poprzednich warunków pracy. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne. W dniu 5 czerwca 1979 r. powódka ukończyła studia w Moskiewskim Konserwatorium im. P. I. Czajkowskiego i otrzymała dyplom z wyróżnieniem ukończenia studiów o specjalności fortepian oraz uzyskała tytuł zawodowy wykonawcy koncertowego, koncertmistrza, wykładowcy. W okresie od 11 listopada 1979 r. do 11 listopada 1983 r. powódka odbyła staż asystencki w Moskiewskim Państwowym Konserwatorium im. P. I. Czajkowskiego, a następnie w

okresie od 15 lutego do 15 czerwca 1988 r. wysłuchiwała pełnego kursu podwyższania kwalifikacji wykładowców wyższych uczelni. Postanowieniem Komitetu Wyższej Szkoły Ministerstwa Nauki, Wyższej Szkoły Technicznej Polityki Rosyjskiej Federacji nadano powódce w dniu 17 grudnia 1992 r. tytuł naukowy docenta katedry specjalnego fortepianu. Od 1993 r. powódka pozostaje w stosunku pracy z pozwaną Akademią, początkowo na podstawie umów o pracę na czas określony z powierzeniem jej kolejno obowiązków: adiunkta habilitowanego, adiunkta po przewodzie kwalifikacyjnym II stopnia, adiunkta oraz adiunkta I stopnia z tytułem doktora, a od dnia 1 października 2001 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Wydany powódce przez Moskiewskie Konserwatorium im. P. I. Czajkowskiego dyplom ukończenia studiów o specjalności fortepian oraz uzyskany tytuł zawodowy koncertmistrza, wykładowcy został w 1994 r. uznany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki za równoważny z dyplomem ukończenia studiów wyższych oraz tytułem magistra sztuki w zakresie gry na fortepianie nadawanym przez wyższe szkoły artystyczne w Rzeczypospolitej Polskiej. Odmówiono natomiast uznania równoważności tytułu naukowego docenta katedry fortepianu w Rosji z uzyskaniem kwalifikacji I stopnia w dziedzinie sztuki i dyscyplin artystycznych w Polsce z uwagi na nieposiadanie przez powódkę dyplomu stwierdzającego uzyskanie stopnia naukowego kandydata nauk w dziedzinie sztuki na terenie Rosji oraz uznania równoważności tytułu docenta z uwagi na brak jego odpowiednika wśród tytułów polskich. Pomimo przeprowadzanych wielokrotnie z powódką przez przełożonych rozmów o konieczności uzyskania stopnia naukowego doktora nie otworzyła ona przewodu doktorskiego twierdząc, że na podstawie posiadanych dokumentów ma prawo do tytułu profesora. W dniu 30 czerwca 2005 r. pozwana Akademia wypowiedziała powódce umowę o pracę w części dotyczącej zajmowanego stanowiska z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę wypowiedzenia wskazano brak posiadania odpowiednich kwalifikacji w zakresie stopnia naukowego do zajmowania stanowiska adiunkta - art. 80 ust. 3 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym oraz brak chęci podnoszenia kwalifikacji - art. 99 ust. 1 pkt 1 tej ustawy. Po upływie okresu wypowiedzenia zaproponowano powódce pracę na stanowisku starszego wykładowcy z obecnie otrzymywanym wynagrodzeniem zasadniczym. Pozostałe warunki umowy o pracę nie uległy zmianie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż posiadany przez powódkę tytuł naukowy docenta równoważny jest co

najmniej stopniowi naukowemu doktora. Konwencja praska z dnia 7 czerwca 1972 r. wprowadziła poziomy kwalifikacyjne, według których powinny być uznawane za równorzędne stopnie i tytuły naukowe, pozostawiając prawodawstwu państwa będącego jej sygnatariuszem określenie występujących w tym państwie stopni i tytułów naukowych (art. 1 ust. 3). Postanowienia powołanej Konwencji doprecyzowało Porozumienie z dnia 10 maja 1974 r. Oba akty prawne zostały przez stronę polską wypowiedziane ustawą z dnia 28 sierpnia 2003 r. o wypowiedzeniu Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze dnia 7 czerwca 1972 r., z zachowaniem mocy w stosunku do dokumentów o wykształceniu wydanych w okresie ich obowiązywania. Ratyfikowana przez Polskę w dniu 17 grudnia 2003 r. Konwencja o uznaniu kwalifikacji związanych z uzyskaniem wykształcenia wyższego w Regionie Europy, zawarta w Lizbonie w dniu 11 kwietnia 1997 r., nie stanowi bezpośredniej podstawy prawnej do uznawania zagranicznych dokumentów o wykształceniu. Obowiązujące obecnie w Polsce regulacje prawne dotyczące stopni i tytułów naukowych nie przewidują tytułu docenta ani tytułu równoważnego. Na gruncie prawa polskiego stopniami naukowymi są doktor oraz doktor habilitowany, których odpowiednikami na terenie Rosji są stopnie kandydata nauk oraz doktora nauk. Instytucja docenta zachowana została jedynie w ramach Polskiej Akademii Nauk jako stanowisko, na jakim może być zatrudniona osoba posiadająca stopień naukowy doktora habilitowanego. Skoro powódka nie posiada stopnia naukowego kandydata nauk nie można uznać, że posiada stopień równoważny stopniowi doktora lub doktora habilitowanego. Zgodnie z uregulowaniami ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym adiunktem jest osoba zatrudniona na stanowisku nauczyciela akademickiego w pionie naukowo-dydaktycznym w celu prowadzenia badań naukowych oraz pracy dydaktycznej, przy czym - zgodnie z art. 80 ust. 3 - na stanowisku tym można zatrudnić osobę, która posiada stopień naukowy, z zastrzeżeniem odstępstwa określonego w art. 88 ust. 2 ustawy. Zastosowanie tego odstępstwa ma charakter uznaniowy, uzależnione jest tylko od woli władz uczelni i nie wyłącza możliwości wypowiedzenia warunków pracy i płacy, tym bardziej, że sama ustawa o szkolnictwie wyższym wprowadza limity czasowe zatrudnienia na danym stanowisku bez posiadania określonego stopnia naukowego. Powódka, mimo zapewnienia jej w tym zakresie przez stronę pozwaną warunków oraz wbrew art. 99 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym nie podnosiła swo-

ich kwalifikacji w tym znaczeniu, że nie zdobywała kolejnych stopni naukowych. Powódka nie nabyła w okresie zatrudnienia u strony pozwanej kwalifikacji co najmniej I stopnia, gdyż każda z umów o pracę zawarta była z odstępniem od warunków określonych w art. 80 ust. 3 ustawy o szkolnictwie wyższym. Nie można również uznać, aby powódka w okresie zatrudnienia u strony pozwanej nabyła kwalifikacje przynajmniej I stopnia na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz stopniach i tytułach w zakresie sztuki, skoro stopień naukowy można uzyskać wyłącznie w drodze nadania przez właściwą jednostkę organizacyjną, a ustawa nie przewiduje możliwości uzyskania tytułu naukowego w drodze „zasiedzenia” poprzez zatrudnienie na określonym stanowisku. Ponadto przepis ten ma charakter przejściowy i reguluje wyłącznie sytuację prawną osób, które pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy uzyskały kwalifikacje I lub II stopnia. W rezultacie dokonane powódce wypowiedzenie nie narusza art. 42 § 1 w związku z art. 45 k.p.

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2006 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu oddalił apelację powódki od powyższego wyroku, podzielając poczynione w sprawie ustalenia i dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę prawną. Zdaniem Sądu Okręgowego, powódka nie spełnia warunków określonych w art. 80 ust. 3 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym na stanowisku adiunkta można zatrudnić osobę posiadającą stopień naukowy. W myśl art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki stopniami naukowymi są stopnie doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki w zakresie danej dyscypliny naukowej (ust. 1), natomiast w zakresie sztuki - stopnie doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny sztuki w zakresie danej dyscypliny artystycznej (ust. 2). Odpowiednikami wymienionych stopni naukowych na terenie Federacji Rosyjskiej są stopnie kandydata nauk oraz doktora nauk, których powódka nie posiada. Taka ocena wynika również ze stanowiska zajmowanego kilkakrotnie przez Ministerstwo Kultury i Sztuki. Brak jest podstaw do uznania równoważności uzyskanego przez powódkę na terenie Federacji Rosyjskiej tytułu naukowego docenta dotyczącego katedry specjalnego fortepianu ze stopniem doktora w Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, zasady uznawania stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki nadanych za granicą

za równorzędne ze stopniami, o których mowa w ustawie, określają umowy międzynarodowe. Zgodnie z postanowieniami Konwencji praskiej z dnia 7 czerwca 1972 r. o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych, umawiające się strony wprowadziły poziomy kwalifikacyjne, według których powinny być uznawane za równorzędne stopnie i tytuły naukowe, nie przesądzając jakie stopnie i tytuły naukowe występują w danym państwie, gdyż decydowało o tym wyłącznie prawodawstwo państwa będącego sygnatariuszem Konwencji. Powołana Konwencja stanowiła w art. 1 ust. 3, że za równorzędne na terytoriach wszystkich umawiających się państw uznawane będą wydane na terytorium każdego z nich przez szkoły wyższe, instytuty naukowo-badawcze, ministerstwa, instytucje i inne organizacje, zgodnie z obowiązującym w danym kraju ustawodawstwem, pracownikom naukowym i naukowo-dydaktycznym dokumenty o nadaniu stopni i tytułów naukowych według następujących poziomów kwalifikacyjnych: a) naukowego stopnia kandydata nauk lub doktora danej dziedziny nauki, b) wyższego stopnia naukowego doktora nauk, doktora habilitowanego, doktora-docenta, c) pierwszego tytułu naukowego (docenta), d) drugiego tytułu naukowego (profesora). Określenie uznawanych dokumentów zawierało podpisane w Warszawie dnia 10 maja 1974 r. Porozumienie o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, wskazujące jakie dokumenty i wydane przez jaki podmiot podlegały wzajemnemu uznaniu między stronami. W myśl art. 1 tego Porozumienia, uznawane za równoważne były między innymi nominacja na docenta w PRL i nominacja na docenta szkoły wyższej (w instytucie naukowo-badawczym - starszego pracownika naukowego) w ZSRR. Zawarte w powołanych aktach regulacje wskazują zatem jednoznacznie, iż brak jest podstaw do uznania uzyskanego przez powódkę w dniu 17 grudnia 1992 r. tytułu naukowego docenta za równoważny z tytułem doktora, gdyż ewentualne uznanie mogło być odnoszone wyłącznie do tytułu docenta w PRL. Ponadto - jak wynika ze stanowiska Ambasady Rosyjskiej - przyznawany na terenie Federacji Rosyjskiej „atestat docenta jest równoważny polskiemu atestatowi tytułu naukowego docenta”. Obowiązujące na terenie Polski regulacje dotyczące stopni i tytułów naukowych nie przewidują obecnie tytułu docenta ani tytułu równoważnego, w tym zwłaszcza w zakresie ich nadawania.

Sąd Okręgowy wskazał, że powódka była zatrudniona u strony pozwanej na stanowisku adiunkta. Zgodnie z art. 80 ust. 3 ustawy o szkolnictwie wyższym osoba

zatrudniona na stanowisku adiunkta powinna posiadać stopień naukowy, o ile podmiot zatrudniający nie zastosuje wobec niej dobrodziejstwa przewidzianego w art. 84 ust. 2, zgodnie z którym przy zatrudnianiu cudzoziemca, a także obywatela polskiego, który stopień naukowy, stopień w zakresie sztuki lub tytuł zawodowy uzyskał za granicą, można odstąpić od warunków określonych w art. 80. Nie ulega wątpliwości, że umowy o pracę zawierano z powódką w oparciu o art. 84 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym, czyli z odstępniem od warunku określonego w art. 80 ust. 3 tej ustawy. W konsekwencji brak jest podstaw do uznania, iż strona pozwana uznawała posiadany przez powódkę tytuł docenta, a zatrudnienie następowało bez zastosowania reguły z art. 84 ust. 3 ustawy o szkolnictwie wyższym. Natomiast art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki miał charakter jedynie przejściowy i regulował wyłącznie sytuację prawną osób, które na podstawie dotychczasowych przepisów uzyskały kwalifikacje I lub II stopnia. Powódka ani pod rządami ustawy z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych ani ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki nie posiadała żadnego stopnia naukowego.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a mianowicie: „1) art. 87 ust. 1 Konstytucji RP polegające na wadliwym przyjęciu nieistnienia związku pomiędzy obowiązującą w dniu wypowiedzenia powódce umowy o pracę w części dotyczącej zajmowanego stanowiska umową międzynarodową - Porozumienia z dnia 10 maja 1974 r. między Rządem PRL a Rządem ZSRR o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, gdzie w art. 1 pkt 7 nominacja na docenta uznana została w obydwu państwach za prawnie równoważną, a przyjętą w rozumowaniu Sądu pierwszej i drugiej instancji tezę, iż sam fakt wypowiedzenia umowy międzynarodowej, wygasłej dopiero po dacie wypowiedzenia umowy powódce, jest wystarczający do oddalenia powództwa z uwagi na przepis art. 84 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 12 września 1990 r., który pozostaje w kolizji z Porozumieniem międzynarodowym z dnia 10 maja 1974 r.; 2) naruszenie art. 89 ust. 3 i art. 91 ust. 1 Konstytucji RP polegające na nieuwzględnieniu wyższości prawa międzynarodowego nad prawem krajowym poprzez niezastosowanie art. 20 Umowy między Rządem RP a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r., w którym to

przepisie strony pozostawiły w mocy Porozumienie z dnia 10 maja 1974 r. między Rządami PRL i ZSRR o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, kiedy pozwana wypowiedziała powódce umowę o pracę w części dotyczącej zajmowanego stanowiska w dniu 30 czerwca 2005 r., pomimo iż powyższe Porozumienie międzynarodowe z dnia 10 maja 1974 r. utraciło moc dopiero w dniu 25 września 2005 r.; 3) art. 20 Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty, sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r., w którym strony konwencji zgodnie ustaliły zamiar przeprowadzenia rozmów celem zawarcia porozumienia stron o wzajemnym uznaniu równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych, zaś w okresie do zawarcia nowego porozumienia pozostają w mocy analogiczne uzgodnienia, a zwłaszcza Porozumienie z dnia 10 maja 1974 r. - poprzez zastosowanie w orzeczeniach Sądów pierwszej i drugiej instancji przepisów krajowych ustaw o szkolnictwie wyższym z dnia 12 września 1990 r. (art. 88 ust. 2, art. 84 ust. 2) i o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz stopniach i tytułach w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. (art. 1, art. 24 ust. 1) - w sytuacji, kiedy powódka nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami wynikającymi odpowiednio z nadania stopnia doktora sztuki lub doktora habilitowanego sztuki na podstawie przepisów Konwencji praskiej z dnia 7 czerwca 1972 r. o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych (art. 1 ust. 3); 4) art. 26 i 27 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. poprzez niezastosowanie tych przepisów do powódki i nieuznanie kwalifikacji powódki nabytych z mocy art. 1 ust. 3 Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze dnia 7 czerwca 1972 r. i poprzez przyjęcie niezastosowania tej Konwencji ze względu na obowiązujące prawo wewnętrzne; 5) art. 1 ust. 3 Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych sporządzonej w Pradze dnia 7 czerwca 1972 r. poprzez niezastosowanie przepisu tego artykułu w stosunku do powódki i nieuznanie kwalifikacji powódki nabytych dnia 17 grudnia 1992 r. na podstawie tego przepisu; 6) art. 3 oraz art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 kwiet-

nia 2000 r. o umowach międzynarodowych polegające na istotnym zaniechaniu Sądów obydwu instancji poprzez niezastosowanie tych przepisów do powódki, albowiem to Minister Spraw Zagranicznych dokonuje czynności badania związania Rzeczypospolitej Polskiej umowami międzynarodowymi, a nie urzędnik Departamentu Szkolnictwa Artystycznego Ministerstwa Kultury i Sztuki, który nie jest uprawniony do wykładni konwencji (umowy międzynarodowej) w zakresie kwalifikacji powódki nabytych na podstawie Konwencji praskiej z dnia 7 czerwca 1972 r.; 7) naruszenie art. 84 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym poprzez uznanie, iż powódka była zatrudniona u strony pozwanej z zastosowaniem tego przepisu; 8) art. 24 ust. 1 oraz art. 50 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. poprzez niezastosowanie tych przepisów w stosunku do powódki; 9) art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych poprzez jego niezastosowanie, a który przyznał powódce tytuł naukowy dożywotnio z mocy art. 1 ust. 3 Konwencji praskiej”.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o „uchylenie w całości i zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia zmieniającego warunki pracy (...), ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie. Została ona oparta wyłącznie na podstawie naruszenia prawa materialnego, co oznacza, że Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami stanowiącymi podstawę faktyczną zaskarżonego rozstrzygnięcia. Z wywodów zawartych w uzasadnieniu skargi wynika, że zdaniem skarżącej, spełnia ona wynikający z art. 80 ust. 3 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) wymóg posiadania stopnia naukowego, a w konsekwencji - że dokonane jej wypowiedzenie warunków pracy było nieuzasadnione. Oznacza to, że podstawę roszczenia powódki stanowi art. 45 § 1 w związku z art. 42 § 1 k.p. (stosowane poprzez art. 98 ustawy o szkolnictwie wyższym). W skardze kasacyjnej nie zarzucono jednakże naruszenia żadnego z wymienionych przepisów, przytaczając jedynie art. 84 § 2 powołanej wyżej ustawy. Przepis ten, zezwalający w przypadku nauczyciela akademickiego niebędącego obywatelem

polskim na odstąpienie od określonego w art. 80 ust. 3 tej ustawy wymogu zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby posiadającej stopień naukowy, nie reguluje ani kwestii wypowiedzania umów o pracę (warunków pracy) ani nie stanowi podstawy żądania uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy (przywrócenia poprzednich warunków pracy). Jego wskazanie jest zatem niewystarczające dla wzruszenia przyjętej przez Sąd Okręgowy oceny prawnej, że dokonane skarżące wypowiedzenie warunków pracy było uzasadnione, a w konsekwencji, że brak było podstaw do odpowiedniego zastosowania art. 45 § 1 k.p.

Skarga kasacyjna jest nadto nieusprawiedliwiona z uwagi na bezzasadność podniesionych w niej zarzutów. Sądy obu instancji uznały, że uzyskany przez powódkę w Federacji Rosyjskiej w 1992 r. tytuł naukowy docenta nie jest równoważny stopniowi naukowemu doktora lub doktora habilitowanego (kwalifikacjom I lub II stopnia w zakresie sztuki lub dyscyplin artystycznych), gdyż „obowiązujące na terenie Polski regulacje dotyczące stopni i tytułów naukowych nie przewidują obecnie tytułu docenta ani tytułu równoważnego, w tym zwłaszcza w zakresie ich nadawania”. W żadnym razie z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby podstawą rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji było wypowiedzenie przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji o wzajemnym uznawaniu równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych, sporządzonej w Pradze dnia 7 czerwca 1972 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28), zwanej dalej Konwencją praską lub podpisanego w Warszawie dnia 10 maja 1974 r. Porozumienia między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz.U. z 1975 r. Nr 4, poz. 14 ze zm.), bądź aby zaskarżony wyrok zapadł w wyniku „nieuwzględnienia wyższości prawa międzynarodowego nad prawem krajowym” i w konsekwencji niezastosowania powołanej wyżej Konwencji „ze względu na obowiązujące prawo wewnętrzne”. Zastosowanie przez Sąd Okręgowy przepisów ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym oraz ustaw z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych (Dz.U. Nr 65, poz. 386 ze zm.) i z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.) wynikało z odesłania zawartego w art. 1 ust. 3 Konwencji praskiej, zgodnie z którym Umawiające się

Państwa zobowiązały się uznawać za równorzędne wydane na terytorium każdego z nich przez szkoły wyższe, instytuty naukowo-badawcze, ministerstwa, instytucje i inne organizacje, zgodnie z obowiązującym w danym kraju ustawodawstwem, pracownikom naukowym i naukowo-dydaktycznym dokumenty o nadaniu stopni i tytułów naukowych według określonych w tym przepisie poziomów kwalifikacyjnych. Zatem „wzajemnemu uznaniu równoważności” podlegały wyłącznie dokumenty o nadaniu stopni i tytułów naukowych przewidzianych w ustawodawstwie krajowym i odpowiadających wymienionym w Konwencji poziomom kwalifikacyjnym. Nic innego nie wynika również z treści obowiązującego do 24 września 2005 r. Porozumienia z dnia 10 maja 1974 r., którego uzgodnienia pozostawiono w mocy na podstawie art. 20 sporządzonej w Warszawie dnia 25 sierpnia 1993 r. Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie kultury, nauki i oświaty (Dz.U. z 1994 r. Nr 36, poz. 133). Powoduje to bezzasadność kasacyjnych zarzutów naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 87 ust. 1, art. 89 ust. 3 i art. 91 ust. 1 Konstytucji RP, art. 20 powołanej wyżej Umowy z dnia 23 sierpnia 1993 r. oraz art. 26 i 27 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów podpisanej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz.U. z 1990 r. Nr 74, poz. 439). Sąd Okręgowy nie uznał także braku związania Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniami Konwencji praskiej z dnia 7 czerwca 1972 r. ani też swojego związania negatywną oceną kwalifikacji powódki dokonaną przez Departament Szkolnictwa Artystycznego Ministerstwa Kultury i Sztuki, a jedynie stwierdził, że jego ocena jest zbieżna z oceną Sądu Pracy. Tym samym bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 2 pkt 3 i art. 3 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz.U. Nr 39, poz. 443 ze zm.).

Naruszenia art. 1 ust. 3 Konwencji praskiej skarżąca upatruje w jego niezastosowaniu i w konsekwencji nieuznaniu jej kwalifikacji nabytych w dniu 17 grudnia 1992 r. na podstawie tego przepisu, formułując jednocześnie pogląd, że według postanowień Konwencji „docent jest jednocześnie wyższym stopniem naukowym i pierwszym tytułem naukowym”, a tym samym „zrównoważyła ona stopień naukowy doktora i doktora habilitowanego do posiadanego przez powódkę tytułu naukowego docenta”. Pogląd ten jest błędny. Przepis art. 1 ust. 3 Konwencji, określając poziomy kwalifikacyjne, według których uznanie „równorzędności” mogło nastąpić, a mianowicie: a) naukowego stopnia kandydata nauk lub doktora danej dziedziny nauki, b) wyższego stopnia naukowego doktora nauk, doktora habilitowanego, doktora-docenta, c) pierwszego tytułu naukowego (docenta), d) drugiego tytułu naukowego (profesora),

czynił jednoznaczne rozróżnienie pomiędzy poziomem kwalifikacyjnym docenta jako stopnia naukowego (lit. b) a poziomem kwalifikacyjnym docenta jako tytułu naukowego (lit. c). Nie wskazywał on równocześnie, pomiędzy jakimi konkretnie dokumentami o nadaniu stopni i tytułów naukowych równoważność ta zachodzi, odsyłając w tym zakresie do ustawodawstw krajowych. Kwestię jakie dokumenty o nadaniu stopni i tytułów naukowych w rozumieniu Konwencji uznane zostały za równoważne, uregulował art. 1 powołanego wyżej Porozumienia z dnia 10 maja 1974 r. W przepisie tym uznano za równoważne: dyplom doktora (w latach 1952 - 1958 dyplom kandydata nauk) wydawany w PRL i dyplom kandydata nauk wydawany w ZSRR (pkt 5), dyplom doktora habilitowanego (do roku 1969 dyplom docenta, a w latach 1952 - 1958 dyplom doktora nauk) wydawany w PRL i dyplom doktora nauk wydawany w ZSRR (pkt 6), nominację na docenta w PRL i nominację na docenta szkoły wyższej (w instytucie naukowo-badawczym - starszego pracownika naukowego) w ZSRR (pkt 7), nominację na profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego w PRL i nominację na profesora w ZSRR (pkt 8). Takie określenie dokumentów uznanych za równoważne wynikało z okoliczności, że w ustawodawstwie polskim w okresie od 7 lutego 1952 r. do 19 listopada 1958 r. docent należał - obok profesora zwyczajnego i profesora nadzwyczajnego - do tytułów naukowych i tytuł ten mógł być przyznany osobie posiadającej niższy stopień naukowy kandydata nauk (art. 54 ust. 2 i art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o szkolnictwie wyższym i pracownikach nauki, jednolity tekst: Dz.U. z 1956 r. Nr 45, poz. 205 ze zm.). W dniu 20 listopada 1958 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 listopada 1958 r. o szkolnictwie wyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 1973 r. Nr 32, poz. 191 ze zm.). Zgodnie z jej uregulowaniami docent określonej gałęzi nauki lub dyscypliny naukowej stał się stopniem naukowym nadawanym w drodze przewodu habilitacyjnego (art. 77 ust. 1 i art. 83 ust. 1 ustawy w brzmieniu przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 31 marca 1965 r. o zmianie ustawy o szkołach wyższych, Dz.U. Nr 14, poz. 98). Taki status docenta utrzymany został ustawą z dnia 31 marca 1965 r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1985 r. Nr 42, poz. 202) do dnia 27 grudnia 1968 r., kiedy to na mocy ustawy z dnia 20 grudnia 1968 r. o zmianie ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych (Dz.U. Nr 46, poz. 335) stopień naukowy docenta zastąpiony został stopniem naukowym doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki lub dyscypliny naukowej, nadawanym w drodze przewodu habilitacyjnego. Od dnia 27 grudnia 1968 r. polskie ustawodawstwo nie przewiduje tytułu naukowego docenta ani

też stopnia naukowego docenta. Do daty wejścia w życie ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym istniało natomiast stanowisko docenta, na którym co do zasady można było zatrudnić osobę posiadającą stopień naukowy doktora habilitowanego (również po rządami ustawy z dnia 4 maja 1982 r. o szkolnictwie wyższym, jednolity tekst: Dz.U. z 1985 r. Nr 42, poz. 201 ze zm.). Na mocy art. 188 ust. 5 ustawy z dnia 12 września 1990 r. jedynie mianowani nauczyciele akademicki zajmujący już stanowisko docenta, pozostali na nim mianowani na stałe. Ubocznie należy zauważyć, że zgodnie z obowiązującą obecnie ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) statut uczelni może przewidywać zatrudnienie pracowników dydaktycznych na stanowisku docenta (art. 110 ust. 4), jednakże może na nim być zatrudniona osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora (art. 114 ust. 8). Ustawa z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych wskazała jako stopnie naukowe - stopnie doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki lub dziedziny sztuki w zakresie danej dyscypliny naukowej lub artystycznej (art. 1 ust. 1), z którymi w zakresie sztuki i dyscyplin artystycznych były równoważne odpowiednio kwalifikacje I i II stopnia (art. 37 ust. 1) przyznawane na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 maja 1991 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania przewodów kwalifikacyjnych I i II stopnia w zakresie sztuki i dyscyplin artystycznych (Dz.U. Nr 50, poz. 219 ze zm.) oraz jako tytuły naukowe - tytuł profesora określonej dziedziny nauki albo określonej dziedziny sztuki (art. 23 ust. 1). Co prawda art. 25 ust. 4 stanowił, że w zakresie sztuki i dyscyplin artystycznych stopień naukowy nie stanowi warunku nadania tytułu naukowego, lecz odnosiło się to do tytułu naukowego profesora, gdyż ustawa nie przewidywała tytułu naukowego docenta. Również zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki stopniami w zakresie sztuki są stopnie doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny sztuki w zakresie danej dziedziny artystycznej (art. 1 ust. 2) a tytułem w zakresie sztuki jest tytuł profesora określonej dziedziny sztuki (art. 2 ust. 2).

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy należy uznać, że nadany powódce w Federacji Rosyjskiej w 1992 r. tytuł naukowy docenta nie mógł być uznany na podstawie art. 1 ust. 3 pkt c Konwencji praskiej i art. 1 pkt 7 Porozumienia z dnia 10 maja 1974 r. za równoważny z tytułem naukowym docenta w Rzeczypospolitej Polskiej, albowiem obowiązujące w niej przepisy takiego tytułu naukowego (tytułu w zakresie

sztuki) nie przewidywały i nie był on nadawany. Tytuł ten nie mógł być również uznany za stopień naukowy doktora lub doktora habilitowanego, albowiem z poczynionych w sprawie ustaleń - wiążących i niekwestionowanych przez skarżącą w drodze stosownych zarzutów naruszenia przepisów postępowania - wynika, że nie posiada ona stopnia naukowego odpowiadającego poziomom kwalifikacyjnym określonym w art. 1 ust. 3 pkt a i b Konwencji praskiej w związku z art. 1 pkt 5 i 6 Porozumienia z dnia 10 maja 1974 r. Z tego względu niezasadny jest zarzut naruszenia art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych, stanowiący o dożywotności tytułu naukowego. Nieusprawiedliwiony jest również zarzut obrazy art. 24 ust. 1 i art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki już tylko z tego względu, że odnoszą się one do stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki (stopnia doktora sztuki lub doktora habilitowanego sztuki), których skarżąca nie posiada. W konsekwencji czyni to nieuzasadnionym zarzut naruszenia art. 84 ust. 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym, gdyż Sąd drugiej instancji w świetle poczynionych w sprawie ustaleń trafnie przyjął, że przepis ten umożliwiał zatrudnianie skarżącej na stanowisku adiunkta pomimo nieposiadania przez nią stopnia naukowego. Należy wreszcie zauważyć, że zarówno Konwencja praska jak i Porozumienie z dnia 10 maja 1974 r. dotyczyły wzajemnej równoważności dokumentów o nadaniu stopni i tytułów naukowych, a nie równoważności tych stopni i tytułów w stosunku do stanowisk (w tym stanowiska docenta), na których zatrudniani byli w szkołach wyższych bądź wyższych szkołach artystycznych pracownicy naukowo-dydaktyczni lub dydaktyczni.

Z tych względów skarga kasacyjna podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania oparto o przepis art. 102 i art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

=====